

ОСОБЕНОСТИ ЗАКЉУЧЕЊА УГОВОРА У ПРИВРЕДИ

Питања: 1) преговори 2) општа понуда 3) посебни начини прихвата понуде (ћутањем и конклюдентно) 4) меморандум 5) савремена средства везе 6) електронске поруке 7) закључење надметањем

Преговори

Појам – разговори о састојцима уговора

Сврха – закључење уговора

Дејство – необавезност; право на одустанак

Одговорност за прекид

- случајеви: а) без намере б) неосновани разлог
- накнада – негативни уговорни интерес
- природа – деликтна
- оштећеник доказује кривицу (намеру или грубу непажњу) штетника (“одустаоца”)
- значај: а) тумачење уговора б) дужност заступника да учествује

Општа понуда

- појам – предлог неодређеним лицима у намери закључења уговора
- значај (понуда или позив)
- * важи као понуда ако садржи битне елементе уговора, осим: 1) у њој друкчије одређено 2) околности случаја или обичаја (нпр. сајамска изложба)
- кад је позив – давалац не мора да закључи уговор под објављеним условима, али деликтно одговара
- облици позива: 1) излагање робе и 2) општи услови
- 1) излагање робе са означањем цене – продавац дужан да прода и робу из излога, осим из оправданог разлога (дужан да објасни)
- 2) општи услови
- давалац – велики субјект са стандардизованим пословањем
- циљеви – а) смањење трошкова закључења уговора (преговара се само о споредним тачкама) б) уређивање нових врста уговора којих нема закону или друкчије од закона
- уговор на основу општих услова
- * формуларни уговор - по приступу или типски
- * заштита приступиоца – 1) обавеза даваоца да га упозна са садржином 2) забрана непоштених и изненађујућих клаузула (непредвидиви за просечног саговорника)
- сукоб општи услова два даваоца
- * у битним тачкама – нема уговора
- * у споредним тачкама – има уговора, а спор решава суд

Посебни начини прихвата понуде: 1) ћутањем 2) конклюдентно

Закључење ћутањем

- појам – понуђени ништа не учини
- значај – нема прихвата
- изузеци – 1) стални пословни однос 2) нуђење другом да извршава налоге 3) извршавање туђих налога је делатност понуђеног
- час закључења – стизање понуде понуђеном, ако је одмах не одбије
- уско тумачење изузетка (нпр. напомена пропуштања датог рока за одговор)

Конклюдентни прихват

- појам – радња из које се посредно закључује о прихвату (нпр. купац преради или прода примљену робу); само усмени и реални угов.
- конклюдентно **продужење** уговора – наставак после истека рока (нпр. испоруке робе и плаћања цене), осим ако се откаже или се противи природи посла

Закључење меморандумом

Појам – пословно писмо са одштампаним подацима пошиљаоца

Правило - закључење само од овлашћеног лица

Изузетак - закључење од неовлашћеног лица: **а)** изјава на меморандуму **б)** уобичајено потписан (не мора печат) **в)** да се односи на редован посао пошиљаоца **г)** савесност примаоца - незнање да меморандум потиче од неовлашћеног лица

Оправдање изузетка – заштита трећих савесних лица у трговини

Оспоравање изузетка

- ЗОО искључује примену ОУ 1954; уговор од неовлашћеног лица не обавезује неовлашћено заступаног

- судска пракса и даље примењује

Закључење савременим систем. везе

Телефон, телепринтер, телефакс, радио-веза, видео-веза: **а)** време – присутна лица (дужност одговора одмах) **б)** место – одсутна лица (место понудиоца)

Телеграм – одсутна лица (место и време)

Телепринтер – забрана пошиљаоцу да оспорава пуноважност понуде или прихвата са свог апарата, ако је дата у његово име

Факс

- одсутна лица и за место и за време

- забрана оспоравања пуноважности изјаве као код телепринтера

Електронске поруке

- појам и врсте – имејл и СМС поруке

- значај – одсутна лица

- час сазнања за поруку – кад је примаоцу омогућено да је прочита

Видео веза – **а)** време - присутна лица **б)** место – одсутна лица **г)** форма - усмени уговор

Закључења надметањем

Појам – начин закључења уговора, више лица (такмаца); што повољнија понуда организатору, закључење са најбољим понудиоцем

Циљ – закључење повољнијег уговора него без надметања

Организатор – 1) свако пословно способно лице 2) као делатност – само аукцијска кућа

Предмет – купопродаја или други вреднији посао (нпр. дело, грађење)

Врсте

1) начин позивања – јавно и нејавно надметање

2) форма – усмено и писмено (прикупљање понуда, тендер)

3) обавезност – вољно и обавезно (нпр. продаја због поверилачке доцње купца)

4) број страна такмаца – једнострано и обострано (нпр. у берзи)

Одговорност организатора

- право организатора да одбије најповољнију понуду? - надметање са и без резерве

- са резервом

* појам – има право да одбије

* претпоставка – **а)** ако друкчије није означено **б)** изузетак – дело и грађење (претпоставка без резерве)

* одговорност организатора – само због одбијања из неоправданог разлога; деликтна

одговорност; негативан уговорни интерес

- без резерве

* појам – нема право да одбије

* одговорност организатора – деликтна и негативан уговорни интерес

Фазе процеса надметања – **1)** упућивање позива **2)** упознавање са предметом **3)** давање понуда (надметање) **4)** избор и закључење уговора

ОСОБЕНОСТИ ОБЕЗБЕЂЕЊА УГОВОРА У ПРИВРЕДИ

Појам средства обезбеђења – споредан имовинскоправни однос; дужник или треће лице се додатно обавезује на испуњење обавезе у основном односу

Врсте средстава:

* стварна – залога, кауција, придржај, предујам и капара

* лична – јемство, уговорна казна, пенал, одустаница, дужничка солидарност

Особености код: јемства и залогe

Јемство

- појам
- врсте – уговорно и законско (нпр. државе за штeдњу)
- особине - супсидијерност, акцесорн.
- у привреди – солидарност и самосталн. (нпр. реорганизација у стечају, банкрот, авал менице)
- диспозитивност законских правила о јемству

Пенал

Појам – новчана свота, исплата повериоцу, по закону или судској оцлуди, разлог – повреда обавезе

Немогућност кумулирања с уговорном казном

Законски пенал – прекостојнице, колска дангубнина, доцња испуњења новчане обавезе

Судски пенал – могућност суда; циљ присиљавање дужника неновчане обавезе да је испуни

Залогa

Појам – стварно право на туђој ствари...

Начела – 1) официјелности 2) специјалности 3) недељивости 4) првенства у односу на необезбеђена потраживања

Врсте: а) уговорна и законска б) ручна и хипотека в) државинска и недржавинска (попис у извр. пост., упис у регистар покретних ствари)

Особености трговинске залогe: 1) начин продаје 2) начин залагања покретне ствари и 3) законска залогa

- начин продаје – вансудски
 - * два услова: 1) опомена и истек рока (8 дана) 2) лицитација, осим кад роба има берзанску или тржишну цену
 - * нема услова за нужну продају – лако кварљива роба, у квару или нагли пад тржишне цене
- начин залагања покретне ствари
 - * предаја залогопримцу
 - * али и симболичка предаја путем робних докумената (нпр. преносом заложнице или теретнице)
- особености законске залогe
 - * залогопримац: налогопримац, превозилац робе, отпремник, комисионар, трг. заступник, складиштар, контролор, угоститељ на пртљагу, банка (код сефа)
 - * залогодавац: власник, па и невластник (нпр. у превозу)
 - * предмет – роба, изузетно новац (заступник) и тражбина сауговорника (комитента у корист комисионара)
 - * услов – конекситет (веза предмета, тражбине и посла), осим у комисиону
 - * трајање

а) настанак - кад настане потраживање (неформално)

б) престанак - задржавање и кад престане државина з-примца (нпр. у узастопном превозу) док неки з-примац држи исправу о располагању робом

- * сукоб законских залогa (ранг)

а) појам – више залогa; вредност ствари недовољна

б) начин решавања – рангирање потраживања у наплатне редове

- 1) отпремништво и превоз - обрнуто временском редоследу)
- 2) комисион и складиштење - према временском редоследу)
- 3) остале законске залогe - нпр. трг. заступника, складиштар и др.
- 4) уговорне залогe

- * намирење – а) вансудско, уз протек рока (8 дана; у превозу 30 дана) б) јавно надметање в) непосредна погодба: тржишна цена, квар, пад вредности

- однос законске залогe за правом задржавања – право задржавања има нижи ранг
- однос законс. залогe са регистрованом залогом – као са уговорном залогом

* регистрована залога

- упис у регистар код АПР; з-давац задржава ствар
- допуштена делимична лебдећа залога (нпр. на роби у складишту, позитивном салду на рачуну)

ОСОБЕНОСТИ ИСПУЊЕЊА УГОВОРА У ПРИВРЕДИ

Особености испуњења новчаних обавеза

Посебан режим плаћања

- начело – општа правила
- одступање у роковима

* опште правило – истовремено испуњење у двостраним уговорима

* комерцијалне трансакције (у ствари, трговински уговори) – прописивање најдужих посебних рокова

Дужина рокова

- 1) између привредних субјеката – до 60 дана по пријему захтева повериоца (нпр. рачуна) или робе, зависно шта дужнику раније стигне
- 2) између субјекта јавног сектора и привредног субјекта: **а)** за дужника јавног сектора – до 45 дана **б)** за привредног субјекта као дужника – до 60 дана
- 3) између субјеката јавног сектора – до 60 дана

Императивност – изузеци (нпр. плаћање у ратама – до 90 дана; дужник дао банкарску гаранцију)

Закашњење (доцња)

* санкције:

+ пенал у корист повериоца (20.000 дин.) и

+ прекршајна новчана казна у корист државе

* остала права – по општим правилима (нпр. затезна камата, раскид, накнада штете...)

Особености испуњења неновчаних обавеза

Превазилажење поверилачке доцње

- у грађанс. праву – судски (јавнобележнички) депозит или вансудски депозит по одлуци суда (нпр. ствар неподесна за судски депозит)

- у трговинском праву – предаја робе јавном складиштару без обраћања суду

УГОВОРНА ОДГОВОРНОСТ

Појам – одговорност дужника за штету услед неиспуњења (неуредног) испуњења постојеће обавезе

Правило ЗОО: ослобођење за накнадне околности које дужник није могао да спречи, отклони или избегне

Природа? – објективна или субјективна

Терет доказа – на дужнику

Недовољност доказивања одуста кривице услед улагања пажње доброг привредника, без доказивања узрока штете

Услови ослобођења: **а)** доказ узрока штете и **б)** немогућност да се спречи, избегне или отклони

- ослобађајући разлог: **а)** виша сила **б)** случај
- случајеви објективне одговорности: **1)** складиштар **2)** превозилац (копно и ваздух) **3)** угоститељ **4)** продавац за физичке и правне мане (за штету од мана – претпоставка кривице продавца)
- диспозитивност – допуштено поштрења и ублажења
- уговорно ублажење

* појам – искључење или ограничење одговорности уговором (клаузуле егзонерац.)

* допуштено

* сметње: **а)** намера и груба непажња **б)** неравноправност уговорника (нпр. монопол)

* санкција: ништавост клаузула због сметњи

- обим накнаде – предвидива штета, а непредвидива само због преваре, намере или грубе непажње

ОСТАЛЕ ОСОБЕНОСТИ УГОВОРА У ПРИВРЕДИ

Прекомерно оштећење

- непримена у делатности оштећеника, због претпоставке да трговци знају праву вредност робе односно услуга
- могућност примене у пословима ван делатности (не мора да зна цене)

Приговори и застарелост

- краткоћа
- физичке мане у продаји – одмах по уочавању, а не 8 дана, као у грађанском праву
- застарелост
 - * општа: 10 год.
 - * правна лица за робу и услуге - 3 год.
 - * превоз – 1 - 2 год.
 - * меница – 3 год., 1 год. и 6 месеци